

Sosiaali- ja terveystaliokunna mietintö n:o 21 hallituksen esityksestä laeiksi sairausvakuutuslain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Eduskunta on 15 päivänä lokakuuta 1991 lähettänyt sosiaali- ja terveystaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 145 laeiksi sairausvakuutuslain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta.

Valiokunta on tässä yhteydessä ottanut käsiteltäväksi myös eduskunnan 16 päivänä toukuuta 1991 sosiaali- ja terveystaliokuntaan lähettämän ed. Perho-Santalan ym. lakialoitteen n:o 30 laeiksi sairausvakuutuslain 59 §:n 6 momentin ja kansanterveyslain 14 §:n 6 momentin kumoamisesta ja eduskunnan 19 päivänä marraskuuta 1991 sosiaali- ja terveystaliokuntaan lähettämän ed. Aittoniemen ym. lakialoitteen n:o 89 laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta sekä eduskunnan 7 päivänä kesäkuuta 1991 sosiaali- ja terveystaliokuntaan lähettämät ed. Hurskaisen ym. toivomusaloitteen n:o 1060 toimeentuloturvan parantamisesta, ed. Moilasen ym. toivomusaloitteen n:o 1173 hammashoidon saattamisesta sairausvakuutuskorvauksen piiriin, ed. Moilasen ym. toivomusaloitteen n:o 1174 hampaiden oikomishoidon ja proteettisten toimien saattamisesta sairausvakuutuskorvauksen piiriin, ed. Mäkelän toivomusaloitteen n:o 1233 rintamaveteraanien ilmaisen hammashuollon toteuttamisesta, ed. Mäkelän toivomusaloitteen n:o 1253 sairauskulujen omavastuuosuuden poistamisesta pienituloisilta, ed. Mäkelän ym. toivomusaloitteen n:o 1255 silmälasien ja hammasproteesien saattamisesta sairausvakuutuskorvauksen piiriin, ed. Mäkelän ym. toivomusaloitteen n:o 1264 kuntoutuksesta aiheutuvien matkakulujen korvaamisesta, ed. Rinteen toivomusaloitteen n:o 1323 sairauskulujen omavastuuosuuden alentamisesta ja ed. Suhosen ym. toivomusaloitteen n:o 1370 rintamaveteraanien ilmaisen hammashoidon järjestämisestä.

Asian johdosta ovat valiokunnassa olleet kuultavina apulaisosastopäällikkö Matti Toivainen, hallitusneuvos Ilkka Kauppinen ja nuorempi hallitussihteeri Pekka Humalto sosiaali- ja terveystministeriöstä, budjettineuvos Pertti Tuh-

kanen valtiovarainministeriöstä, ylitarkastaja Merja Hartikka-Simula verohallituksesta, osastopäällikkö Kaarina Ronkainen, osastopäällikkö Antti Arola ja osastopäällikkö Jussi Haapaho kansaneläkelaitoksesta, kilpailuasiantuntemus Mauri Lehtisalo kilpailuvirastosta, neuvotteleva lakimies Aila Lind Suomen Kunnallisliitosta, terveystalioainpäällikkö Matti Laiho Suomen Kaupunkiliitosta, jaostopäällikkö Erik Nylund Finlands svenska kommunförbundet, asiamies Johan Åström Suomen Työnantajain Keskusliitosta, asiantuntijalääkäri Markku Toropainen Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestöstä, sosiaalipoliittinen asiamies Markku Koponen Liiketyönantajain Keskusliitosta, apulaisosastonjohtaja Jukka Vainio Toimihenkilö- ja Virkamiesjärjestöjen Keskusliitosta, sosiaali-asiainsihteeri Kai Libäck Akavasta, apulaistoininnanjohtaja Santero Kujala Suomen Lääkäriliitosta, toiminnanjohtaja Atila Samaletdin Suomen Hammaslääkäriliitosta, ammattiasiansihteeri Eila Aikasalo Terveystenhoitoalan Ammattijärjestö TEHY ry:stä, toimitusjohtaja Reijo Kärkkäinen Suomen Apteekkariliitosta, puheenjohtaja Veli Heikkinen, hallituksen jäsen Hellevi Mikkeli ja hallituksen jäsen Harri Aalto Suomen Erikoishammasteknikkoliitosta, puheenjohtaja Heikki Kuuri-Riutta ja sihteeri Aino Penttilä Terveystenhoitoalan Palvelujärjestö Tepasta, toiminnanjohtaja Tapio Vasara Hammaslaboratorioliitosta, koulutus- ja perheterapiakeskuksen johtaja Raili Rinne Suomen Mielenterveysseurasta, varapuheenjohtaja Sonja Tuomolin Suomen Fysikaalisten Hoitolaitosten liitosta, järjestöpäällikkö Liisa Saaristo Eläkeliiitosta, toiminnanjohtaja Teuvo Ikonen Eläkkeensaajien Keskusliitosta, pääsihteeri Matti Skyttä Kansallisesta Eläkeläisliitosta, tiedotussihteeri Eeva-Kaisa Jämsen Eläkeläiset ry:stä, varapuheenjohtaja Ragnar Hansson Svenska Pensionsförbundet, piirisihteeri Pentti Skön Oikeutta Eläkeläisille ry:stä, toiminnanjohtaja Pentti Punkari Kristillisestä Eläkeliiitosta, puheenjohtaja Matti Haapa-

niemi Suomen Ruskaliitosta, varatuomari Antti Hartikka Suomen Sotaveteraaniliitosta, puheenjohtaja Erkki Huurtamo Rintamamiesveteraanien Liitosta ja professori Veikko Aalberg.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan sairausvakuutusjärjestelmää muutettavaksi siten, että sairausvakuutuspäivärahan tasoa ehdotetaan alennettavaksi keskimäärin 5 prosenttiyksiköllä. Muutos koskisi myös äitiys-, isyys- ja vanhempainrahaa, erityishoitorahaa ja kuntoutusrahaa. Vakuutetun omavastuuosuuksia tutkimus-, hoito-, lääke- ja matkakustannuksista ehdotetaan korotettaviksi. Vakuutetun maksettavaksi jäävää lääkekustannusten vuotuisen omakustannusosuuden enimmäismäärää ehdotetaan alennettavaksi 3 050,55 markasta 2 500 markkaan. Markkamäärä ehdotetaan sidottavaksi palkkaaindeksin asemesta elinkustannusindeksiin. Työnantajalle, yrittäjälle ja muutoin omaa työtään tekeväälle työterveyshuollosta aiheutuvien kustannusten korvauksia ehdotetaan alennettaviksi 55 prosentista 45 prosenttiin.

Verotuksessa tehtävän sairauskuluvähennyksen poistamiseen liittyen ehdotetaan järjestelmällisen hammashuollon korvaukset laajennettavaksi koko aikuisväestöön. Hammaslääkärin suorittama protetiikka ehdotetaan saatettavaksi sairausvakuutuskorvauksen piiriin. Tähän liittyen alennetaan hammaslääkärin suorittamasta järjestelmällisen hammashuollon periaatteita noudattavasta suun ja hampaiden tutkimuksesta sekä hoidosta perittävästä palkkiosta myönnettävää sairausvakuutuskorvausta. Kuntien talousvaikeuksien helpottamiseksi ehdotetaan sairausvakuutuslakia ja kansanterveyslakia muutettavaksi siten, että terveyskeskuksia ylläpitävät kunnat ja kuntainliitot eivät enää ole velvolliset korvaamaan sairausvakuutusrahaston kustannuksia, jotka syntyvät järjestelmällisen hammashuollon korvauksista. Lisäksi lakiin liittyy eräitä sairausvakuutuksen ja työttömyyskorvauksen verotustietojen siirtoon verottajalta kansaneläkelaitokselle liittyviä teknisiä tarkastuksia.

Muutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1992 alusta. Järjestelmällisen hammashuollon piirin laajentamista ja proteettisen hoidon korvattavuutta koskeva muutos tulisi voimaan heinäkuun alussa 1992. Työterveyshuollon korvausprosentin alennus tulee voimaan siten, että kustannuksiin sovelletaan aikaisempaa lakia, jos työnantajan tilikausi on alkanut vuonna 1991 tai sitä ennen ja päättyy vuonna 1992. Esitykset liittyvät valtion tulo- ja menoarvioesitykseen vuodelle 1992.

Lakialoitteessa n:o 30 ehdotetaan kumottavaksi sairausvakuutuslain ja kansanterveyslain säännökset, jotka koskevat nuorten aikuisten yksityisen hammashoidon sairausvakuutuskorvausten veloittamista asuinkunnilta.

Lakialoitteeseen n:o 89 esitetään sairausvakuutuksen omavastuiden ja korvausrajojen pitämistä ennallaan sekä sairausvakuutuksen päivärahaston tason korottamista 70 markkaan päivältä rahoittamalla tämä alentamalla enemmän kuin 108 000 markkaa ansaitsevien ansioon suhteutettua päivärahaa. Laillistetun hammaslääkärin ilman lääkärin määräystäkin suorittamat proteettiset toimenpiteet ehdotetaan korvattavaksi 80-prosenttisesti.

Toivomusaloitteessa n:o 1060 ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi pikaisesti toimenpiteisiin sekä työttömyysturvan että sairausvakuutuspäivärahan tarkistamiseksi niin, että ne vastaisivat tämän päivän vaatimustasoa.

Toivomusaloitteessa n:o 1173 ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi toimiin sairausvakuutuslain muuttamiseksi niin, että hammashoito kokonaisuudessaan saatettaisiin sairausvakuutuskorvauksen piiriin.

Toivomusaloitteessa n:o 1174 ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi toimiin sairausvakuutuslain muuttamiseksi niin, että hampaiden oikomishoito ja proteettiset hoidot tulisivat sairausvakuutuskorvauksen piiriin.

Toivomusaloitteessa n:o 1233 ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ottaisi valtion vuoden 1992 tulo- ja menoarvioesitykseen riittävän määrärahan sotiemme veteraanien saattamiseksi ilmaisen hammashuollon piiriin.

Toivomusaloitteessa n:o 1253 ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi toimiin sairauskulujen omavastuun poistamiseksi verotuksessa alle 3 500 markkaa kuukaudessa ansaitsevilta kansalaisilta.

Toivomusaloitteessa n:o 1255 ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin silmälasien ja hammasproteesien saattamiseksi sairausvakuutuslain piiriin.

Toivomusaloitteessa n:o 1264 ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ottaisi valtion vuoden 1992 tulo- ja menoarvioesitykseen riittävät määrärahat kuntoutuk-

sesta aiheutuvien kulujen täysin korvaamiseksi valtion varoista.

Toivomusaloitteessa n:o 1323 ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin sairauskulujen omavastuusuusuuksien alentamiseksi.

Toivomusaloitteessa n:o 1370 ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin, jotta sotiemme veteraanien ja invalidien hammashoito kaikkine kustannuksineen saataisiin maksuttomaksi.

Ehdotettu sairausvakuutuslainsäädännön muutos, ottaen huomioon vaikean taloudellisen tilanteen, ei valiokunnan käsityksen mukaan kehittä terveyspolitiikkaa kaikilta osin toivottuun suuntaan. Esitetyt säännösmuutokset lisäävät monella tavalla sairaanhoitopalvelujen käyttäjän kustannuksia. Hallituksen esitys on kehittämispainopisteeltään yksipuolisesti hammashuoltoa suosiva. Verotuksen sairauskuluvähennyksen poistaminen jää pääosin korvaamatta tämän edun menettäville hoitomuodolle ja palvelujen käyttäjille.

Valiokunta edellyttää, että hallitus seuraa erityisen huolellisesti sairauskulujen verovähennyksen poiston vaikutusta avohoitona tapahtuvan hoidon ja kuntoutuksen kehitykseen, koska on odotettavissa, että muun muassa itse kustannettu kuntoutus vähenee vähentäen myös ihmisten omavastuuta ja että tämä aiheuttaa myös heikkenemistä alan työllisyyteen.

Valiokunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin sairausvakuutuspalautustaksojen korottamiseksi niin, että ihmisillä on mahdollisuus käyttää terveytensä ja työkykynsä palauttamiseksi ja ylläpitämiseksi tarvittavia hoitopalveluja.

Valiokunnan käsityksen mukaan olisikin ollut tarkoituksenmukaista korvata sairauskuluvähennyksen poistamisen aiheuttamia vakuutettujen taloudellisia menetyksiä enemmän sairausvakuutuksen ja terveydenhuoltojärjestelmän kehittämisellä. Tämä olisi järkevää muun muassa kuntoutuksen, hieronnan ja eräisiin sairauksiin liittyvän jalkojen hoidon korvausten aikaansaamisella. Sairausvakuutuksen korvausten laajentaminen sairausvakuutuksen kehittämistä pohtineen toimikunnan esittämällä tavalla on välttämätöntä.

Valiokunta edellyttää, että hallitus huolehtii sairausvakuutuksen korvauksen ulottamisesta ensisijaisesti koskemaan eläkeläisväestön hammaspoteeseja. Nykyisen joustavan käytännön mukainen menettely, jossa henkilö on suoraan voinut saada proteesinsa erikoishammasteknikoiden kautta, tulee saattaa sairausvakuutuksen korvattavaksi ilman kohtuutonta byrokratiaa.

Valiokunta edellyttää, että hammashuoltouudistuksen terveystaloudellisia sekä kustannusvaikutuksia seurataan ja että toimenpiteet kohdistetaan riittävän tehokkaasti niihin väestöosiin, joiden hammashuollon puutteesta aiheutuvat suurimmat terveystaloudelliset haittavaikutukset. Erityisesti vähävaraisten, joilla on runsaasti hoidettavia hammassairauksia, ohjautumista korjaustoimenpiteiden piiriin tulee edistää. Hammashuolto ei saa viedä kohtuuttomasti voimavaroja muilta terveydenhuollon osa-alueilta.

Sairausvakuutuksen vähimmäispäivärahan korottamisella voidaan vähentää toimeentulotuen käyttöä, joten sitä on korotettava.

Valtiontalouden tilan johdosta tarvittavia säästöjä voisi olla aikaansaataavissa lääkekustannusten nousun rajoittamisella. Lääkekustannusten nousun syitä on selvitettävä ja pyrittävä vaikuttamaan hintojen nousun hillitsemiseksi.

Nyt tehtyjen muutosten ja niiden terveystaloudellisen seurannan tärkeyttä korostaen valiokunta pitää tärkeänä, että jatkuvasti seurataan muutosten vaikutuksia ja ryhdytään tarvittaessa toimenpiteisiin sairausvakuutuksen heikkenemisen aiheuttamien haittojen korjaamiseksi.

Sosiaali- ja terveystaloudellista ei pidä tarkoituksenmukaisena, että tutkimuksesta ja hoidosta johtuvista kustannuksista omavastuu yli kaksinkertaistetaan 40 markasta 95 markkaan. Tästä syystä sairausvakuutuslain 8 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että omavastuun määrä on 70 markkaa.

Työterveyshuollon korvausprosentin nostaminen sellaiseksi, että kustannuksista suuremman osan maksaa työnantaja kuin vakuutusjärjestelmä, johtaa epätarkoituksenmukaiseen ratkaisuun ja saattaa karsia työterveyshuollona annettuja palveluja. Valiokunta ehdot-

taakin työterveyshuollon korvausprosentiksi 50.

Edellä esitettyyn ja hallituksen esityksen perusteluihin viitaten sosiaali- ja terveysvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvät toinen ja kolmas lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomina ja

että ensimmäinen lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

1.

Laki

sairausvakuutuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun sairausvakuutuslain (364/63) 5 §:n 2 momentti ja 59 §:n 6 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 5 §:n 2 momentti 28 päivänä joulukuuta 1990 (1324/90) ja 59 §:n 6 momentti 23 päivänä joulukuuta 1987 annetussa laissa (1109/87),

muutetaan 5 b §:n 1 momentin johdantokappale ja 1 kohta, 7 §, 8 §:n 1 momentti, 9 §, 10 §:n 1 momentti, 16 §:n 1 momentti, 29 a §:n 1 momentti ja 76 §:n 2 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat, 5 b §:n 1 momentin johdantokappale, 8 §:n 1 momentti sekä 10 §:n 1 momentti 22 päivänä joulukuuta 1989 annetussa laissa (1255/89), 5 b §:n 1 momentin 1 kohta 26 päivänä heinäkuuta 1985 annetussa laissa (661/85), 7 § ja 29 a §:n 1 momentti mainitussa 23 päivänä joulukuuta 1987 annetussa laissa, 9 § muutettuna 14 päivänä kesäkuuta 1985 annetulla lailla (479/85) ja mainitulla 22 päivänä joulukuuta 1989 annetulla lailla, 16 §:n 1 momentti 20 päivänä joulukuuta 1985 annetussa laissa (1058/85) ja 76 §:n 2 momentti mainitussa 14 päivänä kesäkuuta 1985 annetussa laissa, sekä

lisätään 16 §:ään, sellaisena kuin se on muutettuna 29 päivänä joulukuuta 1983 annetulla lailla (1119/83) ja mainitulla 20 päivänä joulukuuta 1985 annetulla lailla, uusi 3 momentti, seuraavasti:

5 b ja 7 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

8 §

Edellä 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa ja 5 b §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetusta lääkärin samalla kertaa määräämästä tutkimuksesta tai hoidosta johtuvista kustannuksista tai, jos ne ylittävät noudatettavaksi vahvistetun taksan, tämän mukaisista määristä korvataan 3/4 siltä osin kuin kustannukset tai taksan mukaiset määrät yhteensä ylittävät 70 markkaa. Mitä edellä on säädetty, sovelletaan silloin, kun lääkärin määräämän tutkimuksen on suorittanut tai hoidon antanut asianmukaisen ammattikoulutuksen saanut henkilö. Asetuksella säädetään, missä laajuudessa samalla kertaa määrätty tutkimus- ja hoitotoimenpiteet korvataan saman määräyksen perusteella ja mitkä tutkimus- ja hoitotoimenpiteet katsotaan korvausta laskettaessa samalla kertaa määräytyiksi.

9, 10 ja 16 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

29 a §

Valtioneuvosto vahvistaa perusteet, joiden mukaan 29 §:n 1—3 momentissa tarkoitetuista kustannuksista korvataan 50 prosenttia siten kuin kansaneläkelaitos tarkemmin määrää. Ennen perusteiden vahvistamista on työterveyshuoltolain 8 §:ssä tarkoitettulle neuvottelukunnalle varattava mahdollisuus lausunnon antamiseen asiasta.

76 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Voimaantulosäännös

(Kuten hallituksen esityksessä)

Edelleen valiokunta kunnioittavasti ehdottaa,
että lakialoitteisiin n:ot 30 ja 89 sisältävät lakiehdotukset hylättäisiin.

Helsingissä 13 päivänä joulukuuta 1991

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Skinnari, varapuheenjohtaja Taina ja jäsenet Ala-Harja, U. Anttila, Antvuori, Hiltunen (osittain), Kauppi-

Vielä valiokunta kunnioittavasti ehdottaa,
että toivomusaloitteet n:ot 1060, 1173, 1174, 1233, 1253, 1255, 1264, 1323 ja 1370 hylättäisiin.

nen, Kemppainen, Kuittinen, Muttilainen, Nordman, O. Ojala (osittain), Perho-Santala, Puhakka, Puisto ja Stenius-Kaukonen sekä varajäsenet Saari (osittain) ja Vehkaoja.

Vastalauseita

I

Hallituksen esitys n:o 145 sisältää useita sairausvakuutusjärjestelmään säästötarkoituksessa tehtäviä muutoksia, jotka heikentävät sen kansalaisille antamaa taloudellista tukea. Verotuksen kiristymisen myötä tämä merkitsee erityisesti vähävaraisten ja pitkäaikaissairaiden aseman heikentymistä.

Esityksessä parannetaan eri ikäluokkien hammashuollon korvattavuutta kompensatiiona sairauskulujen verovähennysoikeuden poistamiselle. Nopea lisätuki hammashuoltoon ei ole järkevin sairauskulujen verovähennysoikeuden poistamisen kompensatiotapa taloudellisessa tilanteessa, jossa yhteiskunta muutoin heikentää sairauksien aiheuttamista kuluista annettuja tukimuotoja. Kompensatio olisi pitänyt suunnata niille ihmisille, jotka tarvitsevat eniten terveyspalveluita, lääkkeitä yms.

Helsingissä 13 päivänä joulukuuta 1991

Ulla Anttila

II

Hallituksen sairausvakuutuslain muuttamisen yhteydessä omaksuma linja on yksipuolisesti hammashoitoa suosiva samanaikaisesti, kun vakuutetut kärsivät suuriakin menetyksiä verotuksen sairauskuluvähennyksen poistamisen johdosta. Kun vielä samanaikaisesti korotetaan omavastuita, alennetaan päivärahoja ja heikennetään työterveyshuollon korvattavuutta, saatavat vaikutukset olla yksittäiseen vakuutettuun kasautuessaan sangen suuret.

Mielestämme sairausvakuutuksen kehittämiseen käytettävissä olevat varat tulee kohdentaa olennaisesti toisin kuin hallitus esittää. Sairaus-

Valiokunnan käsityksiin yhdyin työterveys- huollon korvattavuuden osalta. Mikäli säästöjä toteutetaan, kyseinen 5 §:n korvaustason lasku työnantajien osalta ei ole huonoin mahdollinen säästökohde, koska se mielestäni ei merkitse uhkaa työterveyshuollon kehittämislle.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että toinen ja kolmas lakiehdotus hyväksyttäisiin valiokunnan mietinnön mukaisina ja

että ensimmäinen lakiehdotus hyväksyttäisiin Vasemmistoliiton vastalauseen mukaisena lukuun ottamatta 29 a §:n 1 momenttia, joka hyväksyttäisiin valiokunnan mietinnön mukaisesti.

vakuutuksen kehittäminen ottamalla korvauksen piiriin eräitä kuntoutuksen muotoja ja sairauksien pahenemista estäviä toimintoja, pitämällä omavastuut ennallaan ja varmistamalla työnantajien halukkuus työterveyshuollon jatkuvaa ylläpitämiseen saavutetaan kansanterveyden kannalta parempi lopputulos kuin pelkästään hampaita hoitamalla. Lisäksi pidämme hammashuollossa tärkeänä hammasteknikoiden ja hammaslaboratorioiden asettamista samaan asemaan mm. kilpailuviraston lausunnon perusteella.

Pidämme valtiontaloudellisista syistä tärkeä-

nä, että esittämämme toimenpiteet voidaan kat-
taa. Tästä syystä esitämme hammashuollon kor-
vattavaksi vain sille ryhmälle, joka korvausta
nykyisin jo saa, sekä 65 vuotta täyttäneelle
väestölle. Näin voidaan laajentaa hammashuol-
toa kaksi ikäluokkaa kerrallaan. Kun hammas-
huollon kustannusarviot ovat erittäin epävar-
moja, antaa menettely samalla mahdollisuuden
muutaman vuoden aikavälillä seurata kustan-
nusten kehittymistä.

Esittämämme sairausvakuutuksen omavastui-
den ennallaan pitämiset voidaan kattaa esittä-
mämme hammashuoltoratkaisun huokeudella
verrattuna hallituksen esitykseen.

Hallituksen raippaverolla kerätään noin 4
miljardia markkaa. Sosiaalidemokraattien esityk-
set hallituksen esityksen n:o 106 yhteydessä
merkitsivät noin 100 miljoonan markan säästöjä
ja hallituksen esityksen n:o 108 yhteydessä noin
280 miljoonan markan säästöjä verrattuna halli-
tuksen esitykseen. Sairausvakuutuksen päivära-

han pitäminen nykyisellään merkitsee hallituk-
sen esityksen mukaan noin 340 miljoonan mar-
kan menojen lisääntymistä. Ehdotuksemme sai-
rausvakuutuksen päivärahasta kattaa vain vä-
häiseltä osalta sitä kohtuutonta lisärasitusta,
jota hallituksen toimenpiteet palkansaajaväes-
tölle kokonaisuudessaan merkitsevät.

Lisäksi ehdotamme,

että hyväksyttäisiin seuraava lausuma:

”Hyväksyessään lakiehdotuksen valiokunta
edellyttää, että hallitus asettaa parlamentaarisen
komitean tekemään ehdotukset sairausvakuu-
tusjärjestelmän kokonaisuudistukseksi.”

Edellä esitetyn perusteella ehdotamme kunni-
oittavasti,

*että hallituksen esitykseen sisältyvät
toinen ja kolmas lakiehdotus hyväksyttäi-
siin valiokunnan mietinnön mukaisina ja
että ensimmäinen lakiehdotus hyväk-
syttäisiin näin kuuluvana:*

1.

Laki

sairausvakuutuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

*kumotaan 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun sairausvakuutuslain (364/63) (poist.) 59 §:n 6
momentti, sellaisena kuin se on 23 päivänä joulukuuta 1987 annetussa laissa (1109/87),*

*muutetaan 5 §:n 2 momentti, 5 b §:n 1 momentin johdantokappale ja 1 kohta, 7 §, 8 §:n 1 momentti,
9 §:n 3 ja 4 momentti, 10 §:n 1 momentti, 16 §:n 1 momentti (poist.) ja 76 §:n 2 momentti,*

*sellaisina kuin niistä ovat, 5 §:n 2 momentti, 5 b §:n 1 momentin johdantokappale, 8 §:n 1 momentti
sekä 10 §:n 1 momentti 22 päivänä joulukuuta 1989 annetussa laissa (1255/89), 5 b §:n 1 momentin
1 kohta 26 päivänä heinäkuuta 1985 annetussa laissa (661/85), 7 § (poist.) mainitussa 23 päivänä
joulukuuta 1987 annetussa laissa ja 9 §:n 3 ja 4 momentti ja 76 §:n 2 momentti 14 päivänä kesäkuuta
1985 annetussa laissa (479/85) (poist.) sekä*

*lisätään 5 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 15 päivänä heinäkuuta 1970 ja
15 päivänä kesäkuuta 1973 annetuilla laeilla (499/70 ja 496/73) ja mainitulla 14 päivänä kesäkuuta 1985
annetulla lailla, uusi 2 a kohta, sekä 16 §:ään, sellaisena kuin se on muutettuna 29 päivänä joulukuuta
1983 ja 20 päivänä joulukuuta 1985 annetuilla laeilla (1119/83 ja 1058/85), uusi 3 momentti,
seuraavasti:*

5 §

Sairaanhoitona korvataan sen mukaan kuin
jäljempänä säädetään:

2 a) lääkärin määräämä laillistetun hierojan
suorittama kohdehieronta, asetuksella säädettyi-
hin sairauksiin liittyvä jalkojenhoito, puheterapia
sekä toimintaterapia ja neuropsykiatrinen kuntou-
tus; (Uusi)

Mitä 1 momentissa säädetään sairaanhoidon
korvaamisesta, sovelletaan vastaavasti hammas-
sairauksiin, jos kysymyksessä on muun sairau-
den kuin hammassairauden parantamiseksi vält-
tämätön hoito tai sädehoidon tai sytostaattihoi-
don takia tarpeellinen hammashoito. Hammas-
huollon korvaamisesta sairaanhoitona vuonna
1956 ja sen jälkeen syntyneille sekä 65 vuotta
täyttäneille säädetään 5 b §:ssä. (Uusi)

5 b §

Sairaanhoitona korvataan sen lisäksi, mitä 5 §:n 2 momentissa on säädetty, vuonna 1956 tai sen jälkeen syntyneille sekä 65 vuotta täyttäneille vakuutetuille:

1) hammaslääkärin suorittama järjestelmällisen hammashuollon periaatteita noudattava suun ja hampaiden tutkimus ja hoito ja *proteettiset toimenpiteet*, lukuun ottamatta oikomis-hoitoa, sekä hammaslääkärin laskuttama ham-mastekninen työ, sekä erikoishammasteknikon suorittama hampaattoman leuan kliininen tutki-mus ja proteesihoidolliset toimenpiteet.

7 §

(1 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

Hammaslääkärin suorittamasta suun ja ham-paiden tutkimuksesta sekä ehkäisevästä hoidos-ta perimästä palkkiosta korvataan 90 prosenttia tai, jos peritty palkkio on suurempi kuin nouda-tettavaksi vahvistettu taksa edellyttää, 90 pro-senttia taksan mukaisesta määrästä. Hammas-lääkärin perimästä palkkiosta korvataan 60 pro-senttia tai jos peritty palkkio on suurempi kuin noudatettavaksi vahvistettu taksa edellyttää, 60 prosenttia taksan mukaisesta määrästä. Mitä edellä on säädetty, sovelletaan myös silloin, kun hammaslääkärin määräämän tutkimuksen ja ehkäisevän hoidon on suorittanut tai hoidon anta-nut asianmukaisen ammattikoulutuksen saanut henkilö.

(3 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

8 §

Edellä 5 §:n 1 momentin 2 ja 2 a kohdassa ja 5 b §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettusta lää-kärin samalla kertaa määräämästä tutkimukses-ta tai hoidosta johtuvista kustannuksista taikka, jos ne ylittävät noudatettavaksi vahvistetun tak-san, tämän mukaisista määristä korvataan kol-me neljännessä siltä osin kuin kustannukset tai taksan mukaiset määrät yhteensä ylittävät 40 markkaa. Mitä edellä on säädetty, sovelletaan myös silloin, kun lääkärin määräämän tutki-muksen on suorittanut tai hoidon antanut asian-mukaisen ammattikoulutuksen saanut henkilö. Asetuksella säädetään, missä laajuudessa samal-la kertaa määrätty tutkimus- ja hoitotoimenpi-teet korvataan saman määräyksen perusteella ja mitkä tutkimus- ja hoitotoimenpiteet katsotaan korvausta laskettaessa samalla kertaa määrä-tyiksi.

9 §

(1 ja 2 mom. poist.)

(3 ja 4 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

10 §

Vakuutetulle korvataan lääkäriin, hammas-lääkäriin, sairaanhoitolaitokseen, laboratorioon, röntgenlaitokseen tai asianmukaisen ammatti-koulutuksen saaneen henkilön luokse tehdyistä matkoista johtuvat matkakustannukset koko-naan siltä osin kuin ne yhdensuuntaiselta mat-kalta ylittävät 30 markkaa (omavastuuosuus). Sama koskee lääkärin, hammaslääkärin tai asianmukaisen ammattikoulutuksen saaneen henkilön potilaan luokse tehdyistä matkoista johtuneiden matkakustannusten korvaamista. Jos vakuutetun tämän pykälän mukaan makset-tavaksi jäävät matkakustannukset saman kalen-terivuoden aikana ylittävät 500 markkaa (vuo-tuinen omavastuuosuus), vuotuisen omavastuun ylittävä osa matkakustannuksista korvataan kokonaan. Vuotuista omavastuuosuutta lasket-taessa otetaan huomioon vakuutetun terveyskes-kukselle sairaankuljetuksesta maksamat kustan-nukset.

16 §

Päivärahan määrä päivää kohden on vähim-mäispäiväraha, 59,75 markkaa, lisätynä 30 prosentilla vakuutetun verotuksessa asetuksella säädettyinä kalenterivuotena todettujen työtö-lojen kolmassadasosasta, kuitenkin vähintään 80 prosenttia työtulojen kolmassadasosasta, jos työtulot eivät ylitä 120 000 markkaa. Jos työtö- lot ylittävät 120 000 markkaa, mutta eivät ylitä 180 000 markkaa, päivärahan määrä on 80 pro-senttia 120 000 markan kolmassadasosasta lisät-tyä 45 prosentilla 120 000 markkaa ylittävän osan kolmassadasosasta. Jos työtulot ylittävät 180 000 markkaa, päivärahan määrä 180 000 markkaa ylittävältä osalta on 15 prosenttia 180 000 markkaa ylittävän osan kolmassadas-osasta. (Poist.) Jollei vakuutetulla ole edellä mainittuna aikana ollut työtuloja tai verotus on toimitettu verotuslain (482/58) 72 §:n 1 momen-tin 3 kohdassa tarkoitettulla tavalla arvioimalla sen vuoksi, että veroilmoitusta ei ole annettu, päivärahan määrä päivää kohden on vähim-mäispäivärahan suuruinen.

(3 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

29 a §
(Poist.)

76 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Voimaantulosäännös

(1—4 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)
(5 mom. poist.)

Helsingissä 13 päivänä joulukuuta 1991

Jouko Skinnari
Kyllikki Muttilainen

Virpa Puisto
Marjatta Vehkaoja

III

Tämä sairausvakuutuslain muutosesitys on keskeinen osoitus Ahon hallituksen epäsosiaalisista linjavalinnoista. Samalla kun hallitus ehdottaa poistettavaksi sairauskulujen verovähennysoikeuden, mikä merkitsee 1 300 miljoonan markan lisäveroja, hallitus esittää kaikkien sairauden hoitoon liittyvien maksujen huomattavia korotuksia ja päivärahojen leikkaamista. Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä ilmaisee voimakkaan vastalauseensa porvarihallituksen linjalle, jossa laman seuraukset asetetaan raskaimmin pienituloisten sairaiden ja vammaisten ihmisten kannettavaksi. Tämä kuvastaa jyrkkää muutosta suhtautumisessa sairaiden ja vammaisten oikeuksiin. Sosiaalisen oikeudenmukaisuuden periaate on täysin sivuutettu.

Tässä tilanteessa emme voi hyväksyä sairauskuluvähennyksen poistoa ja korvaamista vain hammashoidon saattamisella sairausvakuutuksen piiriin. Ensi vuonna säästyvistä 1 300 miljoonasta markasta käytettäisiin 1.7.1992 lukien arviolta 270 miljoonaa markkaa hammashoittoon. Kustannusarvio perustuu hyvin hatariin selvityksiin.

Ehdotamme, että hammashoidon nykyistä järjestelmää sairausvakuutuksessa ja terveyskeskuksissa laajennetaan proteettisiin toimenpiteisiin ja ulotetaan koskemaan myös 65 vuotta täyttäneitä. Myös hammaslääkärin laskuttama hammastekninen työ on korvattava.

Kannatamme ehdotusta, että sairausvakuutuksen piiriin otettaisiin myös laillistetun hierojan suorittama kohdehieronta, jalkojenhoito, puheterapia sekä toimintaterapia ja neuropsykiatrinen kuntoutus.

Esitys pitää sisällään kaikkien sairausvakuutuksen omavastuuosuuksien huomattavat korotukset. Nykyisiä hammashoidon 90-prosenttisesti korvattujen lääkkeiden korvaustasoa hallitus ehdottaa alennettavaksi. Emme hyväksy oma-

vastuuosuuksien korotuksia emmekä korvaustason alennuksia. Hallituksen ja sosialidemokratien välisellä sopimuksella tutkimus- ja hoitokustannusten korotusta on alennettu 95 markasta 70 markkaan. Yhdessä työterveyshuollon korvaustason alentamisen kanssa 55 prosentista vain 50 prosenttiin 45 prosentin sijasta se ei mitenkään oleellisesti muuta hallituksen leikkauslinjaa.

Sairaus- ja vanhempainrahoja esitetään leikattavaksi kaikilta, joiden kuukausitulo on yli 3 000 markkaa. Emme hyväksy tätä. Esitämme tässä vaiheessa vähimmäispäivärahaa korotettavaksi 74 markkaan, jolloin se vastaa nykyistä kotihoidon tuen perusosaa eli on 1 850 mk/kk. Sen lisäksi, että hallitus esittää yleisen 80 prosentin korvaustason alentamista 75 prosenttiin, se esittää alennettavaksi 9 000 markkaan kuukaudessa rajaa, josta suurempien päivärahojen leikkaus alkaa, ja edelleen korvausprosentin alentamista 50 prosentista 45 prosenttiin. Hyväksymme alennuksen vasta yli 10 000 markan kuukausitulon ylittävältä osalta. Yli 15 000 markan kuukausitulon ylittävältä osalta ehdotamme korvausprosentin alennettavaksi 30 prosentista 15 prosenttiin, kun hallitus ehdottaa 25 prosenttia.

On syytä muistaa, että sairauspäivärahakorvauksista maksetaan lähes puolet työnantajille työntekijän saadessa sairausajalta palkkaa. Myös vanhempainrahoista huomattavan osan kansaneläkelaitos maksaa työnantajille.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että valiokunnan mietintöön sisältyvät toinen ja kolmas lakiehdotus hyväksyttäisiin valiokunnan mietinnön mukaisina ja että ensimmäinen lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

1.

Laki

sairausvakuutuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun sairausvakuutuslain (364/63) (poist.) 59 §:n 6 momentti, sellaisena kuin se on 23 päivänä joulukuuta 1987 annetussa laissa (1109/87),

muutetaan 5 §:n 2 momentti, 5 b §:n 1 momentin johdantokappale ja 1 kohta, 7 §, 8 §:n 1 momentti, 9 §:n 3 ja 4 momentti, 10 §:n 1 momentti, 16 §:n 1 momentti (poist.) ja 76 §:n 2 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat, 5 §:n 2 momentti, 5 b §:n 1 momentin johdantokappale, 8 §:n 1 momentti sekä 10 §:n 1 momentti 22 päivänä joulukuuta 1989 annetussa laissa (1255/89), 5 b §:n 1 momentin 1 kohta 26 päivänä heinäkuuta 1985 annetussa laissa (661/85), 7 § (poist.) mainitussa 23 päivänä joulukuuta 1987 annetussa laissa ja 9 §:n 3 ja 4 momentti ja 76 §:n 2 momentti 14 päivänä kesäkuuta 1985 annetussa laissa (479/85) (poist.) sekä

lisätään 5 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 15 päivänä heinäkuuta 1970 ja 15 päivänä kesäkuuta 1973 annetuilla laeilla (499/70 ja 496/73) ja mainitulla 14 päivänä kesäkuuta 1985 annetulla lailla, uusi 2 a kohta, sekä 16 §:ään, sellaisena kuin se on muutettuna 29 päivänä joulukuuta 1983 ja 20 päivänä joulukuuta 1985 annetuilla laeilla (1119/83 ja 1058/85), uusi 3 momentti, seuraavasti:

5 §

Sairaanhoitona korvataan sen mukaan kuin jäljempänä säädetään:

2 a) *lääkärin määräämä laillistetun hierojan suorittama kohdehieronta, asetuksella säädettyihin sairauksiin liittyvä jalkojenhoito, puheterapia sekä toimintaterapia ja neuropsykiatrinen kuntoutus; (Uusi)*

Mitä 1 momentissa säädetään sairaanhoidon korvaamisesta, sovelletaan vastaavasti hammas-sairauksiin, jos kysymyksessä on muun sairau-den kuin hammassairauden parantamiseksi vält-tämätön hoito tai sädehoidon tai sytostaattihoidon takia tarpeellinen hammashoito. Hammas-huollon korvaamisesta sairaanhoitona vuonna 1956 ja sen jälkeen syntyneille sekä 65 vuotta täyttäneille säädetään 5 b §:ssä. (Uusi)

5 b §

Sairaanhoitona korvataan sen lisäksi, mitä 5 §:n 2 momentissa on säädetty, vuonna 1956 tai sen jälkeen syntyneille sekä 65 vuotta täyttäneille vakuutetuille:

1) *hammaslääkärin suorittama järjestelmällisen hammashuollon periaatteita noudattava suun ja hampaiden tutkimus ja hoito ja proteet-tiset toimenpiteet, lukuun ottamatta oikomis-hoitoa, sekä hammaslääkärin laskuttama ham-mastekninen työ, sekä erikoishammastekni-kon suorittama hampaattoman leuan kliininen tutkimus ja proteesihoitolliset toimenpiteet.*

7 §

(1 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

Hammaslääkärin suorittamasta suun ja ham-paiden tutkimuksesta sekä ehkäisevästä hoidos-ta perimästä palkkiosta korvataan 90 prosenttia tai, jos peritty palkkio on suurempi kuin nouda-tettavaksi vahvistettu taksa edellyttää, 90 pro-senttia taksan mukaisesta määrästä. Hammas-lääkärin perimästä palkkiosta korvataan 60 pro-senttia tai jos peritty palkkio on suurempi kuin noudatettavaksi vahvistettu taksa edellyttää, 60 prosenttia taksan mukaisesta määrästä. Mitä edellä on säädetty, sovelletaan myös silloin, kun hammaslääkärin määräämän tutkimuksen ja eh-käisevän hoidon on suorittanut tai hoidon antanut asianmukaisen ammattikoulutuksen saanut hen-kilö.

(3 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

8 §

Edellä 5 §:n 1 momentin 2 ja 2 a kohdassa ja 5 b §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettusta lää-kärin samalla kertaa määräämästä tutkimukses-ta tai hoidosta johtuvista kustannuksista taikka, jos ne ylittävät noudatettavaksi vahvistetun tak-san, tämän mukaisista määristä korvataan kol-me neljänneistä siltä osin kuin kustannukset tai taksan mukaiset määrät yhteensä ylittävät 40 markkaa. Mitä edellä on säädetty, sovelletaan myös silloin, kun lääkärin määräämän tutki-muksen on suorittanut tai hoidon antanut asian-mukaisen ammattikoulutuksen saanut henkilö. Asetuksella säädetään, missä laajuudessa samal-la kertaa määrättyt tutkimus- ja hoitotoimenpi-

teet korvataan saman määräyksen perusteella ja mitkä tutkimus- ja hoitotoimenpiteet katsotaan korvausta laskettaessa samalla kertaa määrätyiksi.

9 §

(1 ja 2 mom. poist.)

(3 ja 4 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

10 §

Vakuutetulle korvataan lääkäriin, hammaslääkäriin, sairaanhoitolaitokseen, laboratorioon, röntgenlaitokseen tai asianmukaisen ammattikoulutuksen saaneen henkilön luokse tehdyistä matkoista johtuvat matkakustannukset kokonaan siltä osin kuin ne yhdensuuntaiselta matkalta ylittävät 30 markkaa (*omavastuuosuus*). Sama koskee lääkärin, hammaslääkärin tai asianmukaisen ammattikoulutuksen saaneen henkilön potilaan luokse tehdyistä matkoista johtuneiden matkakustannusten korvaamista. Jos vakuutetun tämän pykälän mukaan maksettavaksi jäävät matkakustannukset saman kalenterivuoden aikana ylittävät 500 markkaa (*vuotuinen omavastuuosuus*), vuotuisen omavastuun ylittävä osa matkakustannuksista korvataan kokonaan. Vuotuista omavastuuosuutta laskettaessa otetaan huomioon vakuutetun terveyskeskukselle sairaankuljetuksesta maksamat kustannukset.

16 §

Päivärahan määrä päivää kohden on vähim-

mäispäiväraha 74 markkaa, lisättynä 30 prosentilla vakuutetun verotuksessa asetuksella säädettävänä kalenterivuotena todettujen työtulojen kolmassadasosasta, kuitenkin vähintään 80 prosenttia työtulojen kolmassadasosasta, jos työtulot eivät ylitä 120 000 markkaa. Jos työtulot ylittävät 120 000 markkaa, mutta eivät ylitä 180 000 markkaa, päivärahan määrä on 80 prosenttia 120 000 markan kolmassadasosasta lisättynä 45 prosentilla 120 000 markkaa ylittävän osan kolmassadasosasta. Jos työtulot ylittävät 180 000 markkaa, päivärahan määrä 180 000 markkaa ylittävältä osalta on 15 prosenttia 180 000 markkaa ylittävän osan kolmassadasosasta. (*Poist.*) Jollei vakuutetulla ole edellä mainittuna aikana ollut työtuloja tai verotus on toimitettu verotuslain (482/58) 72 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettulla tavalla arvioimalla sen vuoksi, että veroilmoitusta ei ole annettu, päivärahan määrä päivää kohti on vähimmäispäivärahan suuruinen.

(3 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

29 a §

(*Poist.*)

76 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Voimaantulosäännös

(1—4 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

(5 mom. *poist.*)

Helsingissä 13 päivänä joulukuuta 1991

Marjatta Stenius-Kaukonen

Outi Ojala